

Kutseühinguline ajakiri

Riigiteenijate häälekandja

Tellimise hind:

Aastas postliga . . . Kr. 2—
 Poolaastas „ 1.—

Ilmub 1—2 korda kuus

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, riigi- ja omavalitsusteenijate organisatsioonides ja kõigis postkontorites ja lehe talituses.

Toimetus ja talitus: Tallinna, Kopli tän. 7-a. Telef. — Balti keskjaam 3-57

Kuulutuste hinnad:

10 senti m/m., veeru laiuses.
 Tekstis 50 prots. kallim.

Eesti raudteelaste Keskuhingu väljaanne.

Nr. 9

30. septembril 1932 a.

IX aastakäik

Ka riigiteenija kannatlikkusel on oma piir.

Riigiteenijad, arvestades põllumeeste kogude-koonduse demagoogilist ässitust riigi- ja omavalitsuseteenijate palkade vähendamiseks, on asunud otsima teid oma huvide kaitseks. Muude seas otsustati selleks loodud kõigi palgateenijate organisatsioonide vahelises aktsioonitoimkonnas kaalumisele võtta palgateenijate vaenuliste rühmituste päralt olevate ettevõtete saaduste boikoteerimise ja vastastikuse toetusstreigi läbiviimise võimaluse küsimused (lähemalt selle aktsioonitoimkonna ja tema otsuste kohta v. käesolevas „Side“ numbris teisel). Need aktsioonitoimkonna otsused on ärevusse ajanud „Kaja“ peatoimetaja A. Tupits'a, kes „Kajas“ nr. 222 neile käreda ja ähvardava kirjutise pühendab. Aktsioonitoimkond õhutavat riigiteenijaid kõiksugu kaalumata sammudele, sest „streigi-, boikoti- ja muid seesuguseid jutte võivad ajada üksnes vastutustundeta inimesed, kes ei hooli meie riigi käekäigust ja meie rahva saatuses.“ Riigiteenijad, kelle kätte riik oma asjaajamise usaldanud, pidavat oma samme eriti kaaluma ja kui nad seda tegevat, — nüüd algab jälle vana tuntud laul, — siis leidvat nad ka ise, „et palkade kärpimine on paratamatus, millega tuleb tahes-tahtmata leppida.“

Teised rikkad riigid olevat oma ametnike palku juba ammugi alandanud, mõned isegi mitu korda ja kuidas ei peaks seda siis tegema „väike ja vaene Eesti“. Meil olevat seni vähendatud vaid kõrgemate ametnikkude tasusid, ametnike suur pere saavat aga praegu sama palka, mis varemgi; seega olevat Eesti võib olla ainuke riik, kus pole seni veel üldist palkade alandamist olnud.

Palkade vähendamine olevat riigiteenijate endi huvides. Praeguste palkade juures olevat riik mõne kuu pärast sunnitud palkade maksmise rahapuudusel kas üldse lõpetama või suure osa ametnike vallandama. Sellepärast tulla riigiteenijail valida, kas kaotada teenistuskohaldise või osa palka.

Meie oleme igasuguste demagoogiliste ässituste ja tõsiasiade väänamistega „Kaja“ ringkondadest juba niivõrt harjunud, et ei oska enam imestadagi, kui ka hra peatoimetaja ise kord selleks eeskujuna annab. Kuulake ometi: Eestis polevat seni veel üldist palkade vähendust olnud! Hra Tupits pole sellest veel midagi kuulnud, et Eestis iga riigi- ja omavalitsuseteenija palgast iga kuu 2% maha arvatakse pensionikapitali heaks, mida neil varem vaja polnud maksta ja et pensioone endid on vähendatud 25 resp. 20% võrra; hra Tupits ei tea isegi seda, et endine täielikult tasuta arstiabi on pea täielikult riigiteenija enda kanda jäetud ja et see kõige raskemini koormab just suure perekonnaga riigiteenijaid, kelle seisukord niigi raske. Hra Tupits pole sellest midagi kuulnud, et iga juba 90 kr. palka saava riigi- ja omavalitsuseteenija palgast iga kuu kinni peetakse — peale eelpoolmargitud kärpimiste — 4 resp. 2%, või arvab ta neid 90-kroonilisi „kõrgemate ametnikkude“ hulka? Hra Tupits ei näi sedagi teadvat, et Eesti vabariigi hüdzet on tema algusest peale tasakaalu viidud sellega, et riigiteenijaile on maksetud näljapalku — ka siis, kui see hüdzet kunni miljard ja rohkem aastas ülejääki näitas. Muidugi ei või siis ka nõuda, et ta sedagi teaks, et need palgad on madalamad Euroopas, kui mitte kogu maail-

mas, ja et teistes riikides riigiteenijate kärbitud ja isegi mitu korda kärbitud palgad kaugelt kõrgemad on kui meil. Tema arvates muidugi „väike ja vaene Eesti“ niisuguseid palku kunagi maksta ei jõua, kuigi seesama vaene Eesti jõuab suuremale osale oma rahvast, kelle peahäälekandjaks „Kaja“ ongi, lasta osaks saada sellist riiklikku hoolekannet, millest „suured ja rikkad riigid“ unistadagi ei julge.

Riigiteenijaile on kõik need asjaolud aga väga hästi teada, samuti kui seegi, et ka sel juhul, kui tänava nende palku kui ka arvu kas või 50% võrra kärbitama peaks, aasta pärast jällegi ainult nende palgad selleks allikaks oleksid, millega eelarvet tasakaalustada püütaks. Senised iga-aastased kogemused on sellele kindlaks tõenduseks. Sellepärast on riigiteenijaile täiesti selge, et asi enne ei parane, kui ükskord neile, kellest see oleneb, selgeks on tehtud, et Eestis peab maksuma põhiseadusega kindlustatud ühegiisus ja et ühe rahvakihi teiste arvel ülalpidamine lubamatu on.

Riigiteenijatega analoogilises seisukorras on ka kõik teised palgateenijad. Ükskõik kas ettevõtte on raskustesse sattunud oskamatu juhtimise tõttu, või ei ole temast saadav tulu omanikule veel küllaldane, ikka on teenijate ja tööliste palgad need, mis asja parandama peavad. Ja suuremaks tõukejõuks ja õigustamis-motiiviks sellisteks „reguleerimisteks“ on ikka olnud riigi- ja omavalitsuseteenijate palkade vähendused.

Sellepärast on täiesti loomulik ja iseendast arusaadav, et võitlust niisuguse „majanduspolitiika“ vastu tuleb kõigil palgateenijail pidada ühiselt. Tuleb tõsiselt kahetseda, et seda juba varem tehtud pole. Võib olla, oleks varem, kui saamameestel veel „maiku suus“ polnud, kergem olnud nende saamahuviseid taltsutada. Igatahes tuleb tõsiselt tervitada,

et palgateenijad lõpuks ühise keele on leidnud. Hra Tupitsa ärevus on küllaldaseks tõenduseks, et sealpool täiesti teadlik ollakse selles, mida see tähendab. Tema jutt kaalumata sammudest ja vastutustundeta inimestest on ainult veesegamine. Riigiteenijad pole astunud ega astu ühtki sammu ilma põhjaliku kaalumise ja meie rahva ja riigi saatus on neile kaugelt enam südanel, kui neil, kes riigi ja rahva all mõistavad ainult iseennast ja oma huviseid.

Eelmiste ridade trükkimise ajal ilmus ajakirjanduses hra riigivanema intervjuu milles ka tema hoiatab riigiteenijaid protestimeeleolu eest, sest kõik võivad olla kindlad, et valitsus kunagi ei tee ülekohut, vaid kui selles asjas (palkade kärpimises) midagi tehakse, siis nõudvat seda olukord. Meil puudub võimalus veel kord pikemalt peatuda selle küsimuse juures, kuivõrt nõuab või ei nõua olukord riigi-

teenijate palkade kärpimist, tähendame vaid, et meie arusaamine ülekohtust hra riigivanema omale küll sootu vastupidine on. Lubagu hra riigivanem selleks ainult üksainuke näide tuua. Üheks palkade kärpimise põhjuseks on tarvidus leida summe rukkimonopoli teostamiseks (kuigi selleks peaks tarvitama teisi summe, siis kaudselt ikkagi. Neid teisi summe oleks ju muidu võidud tarvitada nende kulude katteks, milleks nüüd palku kärpida kavatsetakse). Rukkimonopoliga tootatakse aga peamiselt suurtalunikke, keda ei ähvarda ei nälgi, ei tööpuudus, ei korterist tänavale heitmine, kui ta oma majapidamist heaperemehelikult on juhtinud ja ülejõu elanud pole. Milline õigustunne lubab siis võtta riigiteenija lapse suu eest leivapalukese selleks, et anda seda sellele suurtalunikule? Seni kui meile see selgeks pole tehtud, ei saa meie ühineda hra riigivanema arusaamisega õiglusest ja ülekohtust.

Palgateenijate ühine väerind.

Tagurlus on alanud üldist rünnakut töötavate rahvakihtide vastu. Riigi- ja omavalitsuseteenijate ja -töölise, erateenijate ja -töölise palku kärbitakse, neid kavatsatakse koormata uute maksudega, samal ajal tõstetakse elukallidust toidu- ja tarbeainete tollide kõrgendamise ja monopolide kaudu, hoolekandeliisi, kultuurilisi ja loovate tööde kredite kärbitakse, tööpuuduse vastu võitlemist pidurdatakse, senist sotsiaalseadusandlust kavatsatakse lammutada, rääkimata uutest edusammudest sellel alal ning vähe veel sellest, — ka rahakurssi kavatsatakse ümber hinnata, mis jällegi kõige valusamini tabaks palgateenijaid. Nii püütakse kõik kriisid ja raskused veeretada tööliste ja teenijatele, et sellega luua võimalusi jõukamate rahvakihtide toetamiseks.

Selle tagurluse ühisele rünnakule tuleb vastu seada kõigi palgateenijate ühine väerind, muidu pole lootust selle tagasitõrjumiseks. Sellest aru saades, Eesti Töölisühingute Kesklüüdu algatusel on loodud kõigi palgateenijate — nii riigi- ja omavalitsuseteenijate ja -töölise kui ka erateenijate ja -töölise — organisatsioonide vaheline aktsioonitoimikond, mille ülesandeks on juhtida ja aktiveerida nende organisatsioonide taga seisvaid palgateenijaid ja töölisi ühiseks vasturünnakuks pealetungivale tagurlusele. See aktsioonitoimikond pidas oma esimesed koosolekud juuli kuus, kus peale organisatsiooniliste küsimuste käsitati värskestvalitud Vabariigi Valitsuse seisukohta ja kavatsusi palkade kärpimise küsimuses. Kuna Vabariigi Valitsuse deklaratsioon sellest küsimusest selge seisukoha avaldamiseta mööda läks, saadeti delegatsioon küsimuse selgitamiseks majandusministri ja riigivanema poole. Nagu riigiteenijatele varemast informatsioonist teada, ei saanud delegatsioon ka nüüd selget vastust, nii et jäi üle ainult jääda ootama valitsuse edaspidiseid samme. Selle tõttu toimikond ei tegutsenud kuni septembri kuu alguseni. Kui aga siis päevakorrale kerkis Tallinna linnavalitsuse kavatus linnateenijate ja -töölise palkade kärpimiseks ja ka majandusministri kavatsuste kohta kogutud andmed näitasid, et viimase kava riigi eelarve tasakaalustamiseks ja majanduse elustamiseks sisaldab õieti ainult ettepanekuid riigiteenijate palkade vähendamiseks, nende peale selle veel erimaksude selga ladumiseks ning samal ajal elukalliduse tõstmiseks, astus aktsioonitoimikond 15.

septembril s. a. uuesti kokku, et kaaluda vasturünnaku korraldamise küsimust.

Ära kuulates organisatsioonide esindajate informatsiooni palgateenijate meeleoludest kohtadel ja võimalikke vastuaktsioone igakülgselt kaaludes, võttis toimikond vastu järgmised otsused:

1. Jätkata täie jõuga protest- ja selgituskooalekute korraldamist üle maa.

2. Koosolekutel ja organisatsioonide ajakirjades selgitada, et teenijate ja -töölise palkade kärpimisega ei ole võimalik pehmendada tööpuudust ega tasakaalustada riigi- ja omavalitsuste eelarveid (pikemaks ajaks. „S.“ toim.).

3. Organiseeritult välja astuda korterite üüride alandamiseks esikätt Tallinnas.

4. Kaaluda organisatsioonides palgateenijate vaenuliste rühmituste päralt olevate ettevõtete saaduste boikoteerimist.

5. Neil organisatsioonidel, mis kuuluvad rahvusvahelisesse kutsesekrefariatidesse ja omavad teisi rahvusvahelisi sidemeid vabaametiühingutega, kasutada nende organisatsioonide abi palgavõitluse teostamiseks.

6. Koguda andmeid vastastikuse toetustreigi läbiviimiseks.

7. Arvesse võttes, et Eesti Sotsialistliku Töölise Partei Keskkomitee teatas toimikonnale, et partei on igasuguste palgakärpimiste kui kriisi sivendajate tegurite vastu, pöörduda ka Rahvusliku Keskerakonna Keskkomitee poole küsimusega, kas Rahvuslik Keskerakond pooldab riigi- ja omavalitsuseteenijate ja -töölise palkade kärpimist. *)

8. Saata kõigile toimikonna tegevusest osa võtvatele organisatsioonidele eelpooltoodud otsused ühes soovivaldusega, et organisatsioones arutusele võetaks kõigi palgateenijate ja -töölise — töölise ja ametnikkude — pidev organisatsiooniline koostöö kui ainukene mõjuv ja õige abinõu oma majanduslikkude (samuti ka õiguslikkude. „S.“ toim.) huvide kaitsmiseks.

Nagu riigiteenijad ajakirjandusest jalgida on võinud, on need aktsioonitoimikonna otsused teatud ringides märgatava elevuse esile kutsunud ja me julgeme loota, et seal edaspidi mõnegi sammu üle põhjalikumalt järele mõeldakse kui seni. Seda muidugi sel juhul, kui palgateenijad ei piirdu ainult resolutsioonide vastuvõtmisega, vaid ka nende teostamisele asuvad. Ja selles mõttes on ülemaltoodud otsuste 8-da punkti teostamine esmajärgulise tähtsusega. On selge, et edukalt võidelda ja võita võime ainult siis, kui kõik palgateenijad ühise perena välja astuvad. Eks ole ju vastaspoolgi sedasama teinud. Sellepärast võime organisatsioonidele, eriti riigi- ja omavalitsuseteenijate organisatsioonidele omapoolt selles küsimuses kõige energilisemat ja kiiremat tegutsemist soovitada. Seda enam, et praegune moment selleks väga soodus on. *Kõigi palgateenijate kindla ühise väerinna vastu on meie tagurlus võimetu ja paratamata peab loobuma oma kavatsustest, veeretada kõiki kriisiraskusi ja oma varemate eksisammude tagajärgi töötavate rahvakihtide kanda.*

*) Sellele järelepärimisele ongi juba vastus saadud, mis küll endiselt põiklev on. Nimelt võivat R. K. arvates palkade kärpimine ainult *üürimise* abinõuna kõnealla tulla. Linnateenijate palkade ühtlustamisel riigiteenijate palkadega tulla aga arvestada tõsiasjadega.

Mõnda šveitsi ja prantsuse distsiplinaarõigusest.

Nagu me eelmises „Side“ numbris märkisime, on Kohtu- ja siseministeeriumil kavatsus lähemal ajal lõplikult välja töötada ja Riigikogule esitada Distsiplinaarõiguse eelnõu. Esialgse kavaga ei saanud riigiteenijate organisatsioonid nõus olla ja palusid Kohtu- ja siseministri korraldusi teha selle uuesti ümber töötamiseks, arvesse võttes selle juures ka teaduses ja Lääne-Euroopa seadusandluses vastuvõetavaks tunnustatud ja osalt juba ka elluviidud uusi ideesid distsiplinaarõiguse alal. Hra minister oligi nõus kava revideerima ning põhimõtete selgitamiseks, millele uus seadustik tuleks rajada, kokku kutsuma nõupidamise riigi- ja omavalitsuseteenijate osavõtul.

Seda arvesse võttes tohiks ka riigi- ja omavalitsuseteenijate laiemaid hulki huvitada Lääne-Euroopa uuemad distsiplinaarõigused. Saksamaal kavatsatud ja osalt maksamapandud sellekohaste korraldustega on „Side“ oma lugejaid juba

varem püüdnud tutvustada. Nüüd püüame neile lühidalt esitada Šveitsi ja Prantsusmaa sellekohaseid korraldusi, mis ühed uuemast, kuigi mitte kõige uuemad. Allikana oleme selle juures peamiselt kasutanud Rahvusvahelise tööbüroo väljaannet: „Die Disziplinareinrichtungen und die rechtlichen Sicherungen der öffentlichen Verwaltungen und Betriebe. Genf, Juni 1932“.

I. Šveits.

Šveitsi distsiplinaarõigus pole kokku koondatud ühte seadustikku, vaid on laiali pillatud mitmesse seadusesse ja määrusesse, millest tähtsamad on: 1) Bundesgesetz über das Dienstverhältnis der Bundesbeamten vom 30. Juni 1927; 2) Bundesgesetz über die eidgen. Verwaltungs- und Disziplinarrechtspflege vom 11. Juni 1928; 3) Verordnung über das Dienstverhältnis der allgemeinen Bundesverwaltung (Beamtenverordnung

I vom 24. Oktober 1930); 4) Verordnung über die Disziplinarcommissionen vom 4. Oktober 1930 ja mõned teised eriseadused ja -määrused.

Oma läkituses rahvusnõukogule (parlamentile) toonitab liidu nõukogu (valitsus), et riik, kui temal lasub kohustus, keelata ametnikele kõike, mis ühiskonna huvidel kahjulik võiks olla, teistest küljest ka selle eest hoolitsema peab, et ametnikele oleks antud kõik nende elukutse kindlustused, mis iganes üldteenistusega kooskõlastatavad. Ta tunnustab, et senine korraldus ametnikke küllaldaselt ei kaitsnud ülekohtu vastu. Neist põhimõtetest lähtudes on siis ka uued korraldused sisustatud.

Disttsiplinaarse karistamise aluseks on teenistuseaduse määrus, et „ametnikku, kes oma teenistuskohuseid tahtlikult või hooletult (fahrlässig) rikub, karistatakse disttsiplinaarkorras“. Vastaval võimul on õigus ametnikku disttsiplinaarkorras vastutusele võtta ka sel juhul, kui samade asjaolude tõttu kriminaal- või tsiviilprotsessis ta kas õigeks või süüdi mõisteti või kaebus tagasi lükati. Disttsiplinaarkaristused on järgmised: 1) noomitus; 2) rahaträhv kuni 100 frangini; 3) sõidusoodustuste äravõtmine; 4) ajutine teenistusest eemaldamine ühenduses palga kärpimisega või täies ulatuses kinnipidamisega; 5) karistusena ümberpaigutamine või ametis alandamine sama või vähemalpalgalisele kohale; 6) palga vähendamine; 7) korralise palgakõrgenduse kärpimine või täieliselt kinnipidamine; 8) üleviimine ajutisse teenistusvahetuskorda ja 9) teenistusest tagandamine.

On keelatud tarvitada teisi, peale eelpool loendatud, karistusi. Kuid igale karistusele on lubatud veel juure lisada hoiatust teenistusest tagandamise üle. Erandjuhtudel võidakse mitu karistust üksteisega ühendada. Ajutisse teenistusvahetuskorda üleviimine ja disttsiplinaarne vahastamine võivad ainult siis määratud saada, kui ametnik on teenistuskohuseid rikkunud kas raskesti või korduvalt.

Disttsiplinaarkaristuse määramine võib sündida alles pärast sellekohast juurdlust. Ametnikule tulevad teatavaks teha tema vastu tõstetud süüdistused; samuti tuleb temale võimaldada tutvuda aktidega, mis on disttsiplinaarsüüdistuse aluseks. Talle peab olema antud võimalus tarviliste seletuste andmiseks, juurdluse täiendamiseks ja enda kaitsmiseks. — ka kaitsja kaudu. Karistamisotsused tulevad talle põhistatult ja kirjalikult teatavaks teha.

Juurdluse ülesandeks on, olenedes asjaoludest, tunnistajate või asjatundjate ülekuulamine, kõigi asja seletamiseks tarvilikkude dokumentide kaalumine ja hindamine, paiklikkude ülevaatuste toimetamine ja süüdistatava teenistuskohustuste täpne fikseerimine.

Kõrgemaks kaobeinstantsiks kõigi teenistusvahetuskorral põhjendatavate mittevõrandsõiguslikkude kaebuste puhul on liidunõukogu. Samasuguste varandusõiguslikkude kaebuste otsustamine kuulub esimese ja viimase instantsina liidukohtu (Bundesgericht) kompetentsi. Samuti kuulub liidukohtu kompetentsi kaebuste otsustamine disttsiplinaarkorras ajutisse teenistusvahetuskorda üleviimise või teenistusest tagandamise üle.

Et võimaldada personaalile osa võtta disttsiplinaarasjade lahendamisest on loodud disttsiplinaarkomisjonid üksikute valitsemisalade järgi. Iga disttsiplinaarkomisjon koosneb esistujast, kahest liikmest ja kahest asetäitjast igale liikmele. Esistuja võib mitmele disttsiplinaarko-

misjonile ühine olla, kuid ta ei tohi kuuluda liidu administratsiooni hulka. Esistuja, ühe liikme ja kaks asetäitjat määrab liidunõukogu; ühe liikme ja kaks asetäitjat aga valib personaal.

Disttsiplinaarkomisjon on ainult nõuandev asutus ja tema ülesannetesse kuulub kaebuste läbivaatamine nende disttsiplinaarkaristamisotsuste peale, millega on määratud rahaträhv üle 5 frangi või üks ülemal p.p. 3—7 loetletud karistustest.

Üldiselt on ametnikkude organisatsioonid loodud korraldustega rahul; samuti näib administratsioon rahul olevat personaali kaastööga selleks loodud organites.

II. Prantsusmaa.

Prantsusmaal puudub üldine ja kõigile ühtlane disttsiplinaarõigus. Üksikute ministriumide ja suuremate valitsemisalade kohta on pandud maksma erikorraldused, osalt väga üksikasjalised. Alama kirjeldame posti-, telegraafi-, telefoniametkonna välisestistuse alal 23. sept. 1919. a. määruse ja selle hilisemate muudatustega maksmapandud disttsiplinaarkorraldust.

Disttsiplinaarkaristused selle korralduse järgi jagunevad kolme astmesse (kraadi).

Esimese astme karistuseks on:

1) Lihtne hoiatus; 2) ajutine teenistusest eemaldamine kauemalt 8 päevaks, maksev ainult noorte kirjandjate ja õpilaste kohta; 3) teise asutusse samas asumis ümberpaigutamine, maksev ainult noorte kirjandjate kohta.

Teise astme karistusteks on:

1) noomitus; 2) ajutine teenistusest eemaldamine kauemalt üheks kuuks; 3) teise asutusse või teenistuskohata samas asumis ümberpaigutamine ilma palga vähendusega.

Kolmanda astme karistusteks on:

1) ümberpaigutamine teise asumisse ilma palgavähendusega; 2) palgavähendus ilma ümberpaigutusega; 3) ümberpaigutamine teise asumisse või teenistuskohata ilma palgavähendusega; 4) ümberpaigutamine teise teenistuskohata samas asumis ühes palgavähendusega; 5) ümberpaigutamine teise asumisse ühes palgavähendusega; 6) degradeerimine ühes ümberpaigutusega teise asumisse või teenistuskohata, või ka ilma selleta; 7) ajutine teenistusest eemaldamine ühest kuust kuni ühe aastani; 8) dispoitsiooni (käsutusse) määramine; 9) pensioneerimine; 10) lõplik ametkonnast eemaldamine, maksev alalise abipersonaali kohta ja 11) ametist tagandamine, maksev määralise kui ka ülemääralise personaali, insenerikandidaatide jne. kohta.

Ajutise teenistusest eemaldamisega on seotud palga kinnipidamine sama aja eest. Esimese astme karistused määrab otsekohene ülemus. Teise ja kolmanda astme karistused määrab minister määruses fikseeritud korras. Teatud määruses loendatud, ametnike ametist tagandamine võib aga sündida ainult vabariigi presidendi otsusega.

Ringkonna disttsiplinaarõukoode ülesandeks kuulub arvamise avaldamine teise astme karistuste määramise ettepanekute kohta kuude madalamasse gruppi kuuluvaile ametnikele. Peale selle kuulub nende kompetentsi ka arvamise avaldamine kolmanda astme karistuste määramise ettepanekute kohta mitmesugustele abitööjõududele ja õpilastele.

Ringkonna disttsiplinaarõukogu koosneb viiest ametipoolest sinna kuuluvast liikmest ja ühest personaali esindajast, kes peab kuuluma sinnasamasse gruppi kui süüdistatavgi.

Iga ringkonna disttsiplinaarõukogu juures tegutseb aruandjana üks inspektor. Tema ülesandeks on koguda kõik disttsiplinaarjuurdlused ja need nõukogule esitada, jälgida juurdluste täielikkuse, maksvatest reeglitest kinnipidamise jne. järgi. Samuti teeb tema nõukogule ettepaneku karistuse määramise kohta, mis võib ka lahku minna otsekohese ülemuse ettepanekust. Asja arutamist nõukogus võtab ta osa mitte aga otsustamisest (ja sellega ühenduses olevast nõupidamisest).

Disttsiplinaar-kesknõukogu tegutseb ministriumide juures. Tema arvamist tuleb küsida kolmanda astme karistuste määramise ettepanekute kohta, kui pole tegemist abipersonaali või õpilastega. Samuti kuulub tema ülesandesse arvamise avaldamine teise astme karistuste määramisel kõrgematele ametnikkudele. Peale selle võib minister disttsiplinaar-kesknõukogu arvamist küsida kõigis disttsiplinaarasjus. Lõpuks tuleb kesknõukogu arvamist küsida juhtudel, kus nõutakse disttsiplinaar-karistamisotsusega ära võetud palga, teenistusastme või ameti tagasiandmist. Sellised nõudmised on lubatud pärast vähemalt ühe aasta möödumist karistuse määramisest. Eitava otsuse puhul võib nõudmist jällegi uuendada pärast ühe aasta möödumist. Kui ka see nõudmine tagasi lükatakse, on uus nõudmine võimalik ainult ministri erilisel loal.

Disttsiplinaar-kesknõukogu koosneb samuti ameti poolest sinna kuuluvaist liikmetest ja personaali esindajast. Aruandjaks on üks personaaldirektiooni ametnik ministri määramisel. Aruandja ülesandeks on analoogilised ringkonnarõukogu aruandja ülesandele.

Personaali esindajad nõukogudesse valitakse üksikute ametnikkude gruppide (astmete) poolt salajastel, proportsionaalsuse põhimõttele rajatud, valimistel. Iga personaali grupp valib 3 esindajat ja 3 asemikku. Esindajad valitakse kaheks aastaks ja on tagasivalitavad.

Nii ringkonna disttsiplinaarõukogud kui ka disttsiplinaar-kesknõukogu arutavad asju neile aruandjate poolt esitatud disttsiplinaar-ettekannete põhjal. Neile ettekannetele peab olema juure lisatud juurdlusakt ja kõik tõendusmaterjalid. Nõupidamiskäigu kohta koostatakse protokoll.

Igal disttsiplinaarõukogu ees süüdistataval ametnikul on õigus end kaitseda kas isiklikult või teise samasse alasse ja gruppi kuuluva ametniku või advokaadi kaudu. Ametnik peab elama sama ringkonnarõukogu piirkonnas. Disttsiplinaar-kesknõukogus kaitsjana esinev ametnik peab elama Pariisis asuva ringkonnarõukogu piirkonnas.

Soovib ametnik kaitsjat kasutada, peab ta sellest vastavale nõukogule teatama 8 päeva jooksul asja arutamisele ilmumise kutse kättesaamisest arvates. See kutse peab talle olema kätte antud hiljemalt 14 päeva enne asja arutamist. Kaheksa tööpäeva jooksul enne asja arutamist on disttsiplinaar-ettekannet, juurdlusakt ja kõik selle juure kuuluvad dokumendid tutvumiseks kättesaadavad nii süüdistatavale, tema kaitsjale kui ka nõukogu liikmele. Samuti võib süüdistatav isiklikult kui ka tema kaitsja tutvuda kõigi tema personaalaktis olevate ettekannetega ja dokumentidega. Disttsiplinaarõukogudel on õigus nõuda, et süüdistatav

ilmuks isiklikult asja arutamisele.

Ringkonna distsiplinaarnõukogude arvamiste ja ettepanekute kohta distsiplinaararveskõnõukogule edasi kaevata ei saa. Nõukogude poolt ette pandud karistusi ei või milgi tingimisel kõrgendada. Küll aga võivad nõukogud ise neile aruandja poolt soovitatud karistumäärasid kas vähendada või ka suurendada, kui nad seda tarvilikuks peavad.

*

Eelmiste ridadega on kõik enam-vähem oluline lühidalt puudutatud, nii et võiksime sellega oma ülevaate lõpetada, kuid et näidata, kuidas mujal maailmas aru saadakse riigiteenijate „kodusel viisil karistamise“ võimalusest ja õiguslikkudest garantiidest, püüame lühidalt kirjeldada seda korda, kuidas sünnib distsiplinaarnõukogudes asja arutamine ja otsustamine.

1. Selle personaalgrupi esindajad, kuhu kuulub kaebalune, asuvad nõukogu koosseisu.

Kaebalune või tema kaitsja tuuakse istungiruumi.

Kantakse ette distsiplinaarretkekanne.

Nõukogu esistuja esitab kas oma algatusel või nõukogu liikmete või aruandja soovil asja selgitamiseks tarvilikud küsimused.

Kuulatakse ära kaebaluse ja tema kaitsja seletused.

Kaitsekõnele järgnevate vaidluste ajal võivad kõik asja selgitamiseks tarvilikud küsimused esitatud saada.

Aruandja vastab kõigile nõukogu liikmete küsimustele. Tarbekorral annab ta oma algatusel selgitused, mis tema arvates küsimuse igakülgseks valgustamiseks tarvilikud on, nii et nõukogu asjaoludega kõigiti tuttav oleks. Ta põhjendab, kui ta seda tarvilikuks peab, oma kirjalikus ettekandes tehtud ettepanekut. Ta võib seda ettepanekut ka muuta.

Kaebalusel ja tema kaitsjal on õigus aruandja väidetele vastu vaielda. Igal juhul on neil õigus viimasele sõnale.

Selle järele eemalduvad niihästi aruandja kui ka kaebalune ja tema kaitsja.

2. Nõukogu kaalub süükküsimust.

Kui nõukogu liikmed süükküsimuse kaalumisel soovivad täiendavaid küsimusi esitada aruandjale või kaebalusele ja tema kaitsjale, siis kutsutakse need uuesti ette. Ka sel juhul on kaebalusele ja tema kaitsjal õigus viimasele sõnale. Selle järele lahkuvad nad jälle ühes aruandjaga.

Ei ole kaebalune või tema kaitsja nõukogu istungile ilmunud, annab tarvilikud seletused aruandja ja lahkub selle järele nõupidamisruumist.

Pärast küsimuse arutamist nõukogu esistuja paneb aruandja poolt kirjalikult tehtud või asja arutamisel suusõnaliselt esitatud ettepaneku hääletusele. Lükatakse see ettepanek tagasi, tulevad hääletusele nõukogu liikmete poolt esitatud ettepanekud, kusjuures alatakse raskemast karistusest.

3. Nii vaidluste ajal kui ka küsimuse arutamisel nõukogus on esistuja kohuseks valvata selle järele, et esitatud küsimused, kaitse ja vaidlused kõrvale ei kalduks asjaoludest, millele nõukogu oma otsuse peab andma.

4. Hääletamine sünnib käetõstmise kaudu. Jagunevad hääled pooleks, loetakse hääletusel olnud küsimus tagasilükatuks.

Pärast hääletust ilmuvad kaebalune, tema kaitsja ja aruandja uuesti istungiruumi, kus neile nõukogu otsus teatavaks tehakse.

5. Leiab nõukogu, et tema kompetentsi kuuluvad karistused antud süüteo jaoks liiga rasked on, võib ta määruses tähendatud järjekorras vähematele karistustele üle minna. Ta võib ka väljendada arvamist, et temale esitatud juhtum üldse ei või olla karistamise aluseks.

litamise eesmärgiga valitsus on loobunud palkade allasurumise poliitikast.

Vabariigi valitsusele esitatud palkade kärpimise kaval on veel üks isearaldus, mis väärrib äramärkimist, nimelt kärpimisele ei tule kaitseväge, politsei ja kaitseliidu palgad. Eks ole see väga iseloomustav praegusele valitsusele. Osutades võimetuks abinõude leidmises meie raske majandusliku seisukorra parandamiseks, ei küüni ta ka oma riigipoliitilises tarkuses kaugemale võttest, mida väga laialt tarvitased klassilise ülekohtu ja vägivallariigi — endise vene tsaaririigi valitsejad. „Lahuta ja valitse“ — näib selle poliitilise tarkuse alus olevat. Vaevalt aga lähevad need selle lõa otsa, keda soovitakse eri soodustatud seisukorda asetada. Kaitseväge, politseile ja kaitseliidule on selge, et riigiteenijail on täielik õigus kaitsta oma majanduslikke huve kõigi demokraatlikus korras lubatud abinõudega. Sellest aga, kuivõrd riigiteenijad suudavad oma huve kaitsta, oleneb ka kaitseväge, politsei ja kaitseliidu palgateenijate käekäik suurel määral. Kui tüna kärbitakse palku neil, kel relvu ei ole, siis peagi jõuab kord ka nende kätte kel relvad olemas. Pealegi riigiteenijad ei taotle mingisuguseid poliitilisi sihte, vaid tahavad ainult tagasi tõrjuda kavatsused, millele teostamine võtaks neilt ja nende perekondadelt elamise võimalused, kuna nende viletsuse arvel kestaks edasi selle jõugu võimutsemine ja rikastumine, kes Eesti riigilt on kõik saanud, mis ta iganes on soovinud. Ei ole ka riigiteenijad nüüd valitsuse erilise heatahtlikkuse ja kaitse osaliseks saanud teenijate vaenlased ja loodavad, et ka nemad omakorda tunnevad endid riigiteenijate ühise pere liikmetena.

Raudteelaste tegevuses!

1. 15. septembril s. a. peeti kõigi organite, palgateenijate palgavõitluse aktiivse toimikonna koosolek, millest võtsid osa ka Keskühingu esindajad Rukki ja Rutnik. Koosolekul selgus, et kohtadel valitseb kindel meeleolu palgavõitluse aktiivseks läbiviimiseks. (Koosoleku otsused on toodud käesolevas „Side“ numbris teisel).

2. Kongressi otsuse kohaselt pööras Keskühing raudteede peaarsti poole järgmise kirjaga:

„Meil on au Teile teatada, et käesoleval aastal peetud raudteelaste kongressil võeti vastu järgmine resolutsioon:

„Kongress teeb Keskühingu Juhatusel ülesandeks astuda samme selleks, et haigete transporteerimisel võimaldataks haigel ja saatjal, kui arst seda peab tarvilikuks, sõita teises klassis ja kasutada muid transporteerimise vahendeid.“

Eelpooltoodud resolutsiooni vastuvõtmine on tingitud sellest, et on tulnud ette juhtumeid, kus haige sõidab teises klassis, saatjale on aga antud kolmanda klassi pilet. On arusaadav, et sarnasel puhul saatja ei saa tarvilisel määral abiks olla haigele. Samuti ei võimaldata haigele tervishoiu ameti kulul tarvitada transportvahendeid, näit. autot, kuigi selleks tingimata vajadus on.

Kõike seda arvesse võttes palume Teie korraldust selleks, et kongressi poolt vastuvõetud resolutsioonist väljendatud soovivaalduks leiaks teostamist.

Teie poolt tehtud korraldusist palume lahkesti meid informeerida.“

Sellele andis peaarst järgmise vastuse:

Demagoogilised eksisammud.

Märkmeid palkade kärpimise kava kohta.

Härra Zimmermanni otsekoheselt juhtimisel majandusministeeriumis suure saladuse katte all valmistatud eelarve tasakaalustamise kava on nüüd juba avalikkusele teatavaks saanud. Vaatamata riigivanema härra Einbundi lubadusele tarvitada riigiteenijate palkade kärpimist viimase abinõuna riigi eelarve tasakaalustamiseks, on siiski see abinõu majandusministri kavas esikohale nihutatud. Kas peab sellest järeldama, et majandusministri ja riigivanema seisukohad riigiteenijate palkade kärpimise küsimuses on erinevad või et riigivanem mõningail taktiilisil põhjusil arvas paremaks mitteotsekohene olla? Igatahes riigiteenijad on jälle ühe kogemuse võrra rikkamad ja ei ole nende süü kui nad edaspidi sellele, mis Toompeal neile räägitakse, suhtuvad äärmise umbusklikkusega.

Majandusministri kokkuhoiu kava näeb ette palkade vähendamist ei enam ega vähem kui maaõpetajail 30% ja teistel ametnikel — välja arvatud kaitseväge, politsei ja kaitseliit — 20% võrra, samuti teenistusevanusetasu kärpimist 20% võrra! Kõigile vist on selge, et seda kava ei saa võtta tõsiselt. See ei ole muud midagi kui üks demagoogiline võte, millega tahetakse vedada ninapidi oma valijaskonda ja ühtlasi maskeerida oma võimetust abinõude leidmises üldise olukorra parandamiseks. Ei saa ju ometigi suh-

tuda palkade probleemile ainult eelarve tasakaalustamise püüete seisukohalt, heites kõrvale kõik teised kaalutlused, niikui teeb seda majandusminister. See probleem on üks tähtsamaid majanduslikke probleeme, mis ei lase ennast lahendada eraldatuna kogu rahvamajanduse probleemide kompleksist. Ka meie majandusministri peaks see teada olema, mis igal pool juba aktsioonina võetakse, et palkade vähendamine ei pehmenda kriisi, küll aga süvendab seda. Talle peaks selge olema, et palkade vähendamisele ei järgne vastav hindade alandamine ja see tõttu ühes palkade vähendamisega väheneb reaalpalk, väheneb ostujõud. Mis puutub eriti meie riigiteenijate palkadesse, siis on need reaalpalkadena madalaimad kogu maailmas. Ja kui neid nüüd veel vähendatakse 20—30% võrra, siis ei ole mingisugust kahtlust, et riigiteenijaskond kui tarvitaja kaotab oma tähtsuse. Niikui kogemused on näidanud palkade vähenemisega kõige suuremal määral väheneb põllumajandussaaduste tarvitamine. Nii siis tegelikult ei ole ka maarahval sellest mingisugust kasu, kui riigiteenijate palku vähendatakse. Tõelikuks on see neile karuteeneks. Selle tõsisajaga on hakanud arvestama ka meie naaber Läti, kus valitsuse esindaja parlamendis teatas, et siseturu ostujõu säi-

„Eesti Raudteelaste Keskühingu juhatusele. (Kirja peale 10. IX. 32. a. Nr. 112).

a) 14. IV. 32. esitas Tervishoiu amet Raudteevalitsuse kaudu Teedeministerrüümile määruse kava raudteel tasuta sõidu ja veo määruse muutmise kohta, mille kohaselt tuleks RT nr. 99 — 1931, art. 709 § 11 p. 3 muuta ja panna maksima uues redaktsioonis. Selles oli ette nähtud, et raudtee arsti nõudmisel võiks rasketele haigetele anda II kl. prüpiletid nii raviautistes kui ka neist tagasi koju sõiduks. Ettepanek jäi kinnitamata.

b) Raudteevalitsuses väljatöötamisel oleva raudteel tasuta sõidu ja veo käsitlemise korra p. 13-as on ette nähtud, et „isikul, kes määratud saatma raudteel ravimisele kuuluvaid raskeid haigeid, on haigega ühine priisõidu-pilet.“ Seega tuleb saatjal sõita koos haigega, s. o. samas klassis.

c) Haigete transporteerimist (Punase Risti autol, voorimehel jne.) võimaldatakse Tervishoiu ameti poolt kõikidel neil juhtudel, kus see arstide arvates tingimata on vajalik. Kui haige on tarvitanud transportabinõud oma algatusel, s. o. ilma arsti korralduseta (näit. õnnetuse või ükilsel haiguse puhul) — kinnitatakse temale arve esitamisel tagasimaks, kui selgub, et selleks oli vajadus.

Väide, et Tervishoiu amet ei võimalda haigetele vajaduse korraldeld transportabinõude tarvitamist, ei vasta tõele.“

3. Abiandmise kapitali loomiseks Keskühing kavatses panna toime loterii. Selle luba saamiseks pööras Keskühing palvega Kohtu-Siseministri poole.

4. Keskühingu esindajad Rukki ja Rutnik käisid 21. septembril s. a. raudteevalitsuse Direktori ja 23. septembril s. a. Teedeministri juures paljades, koosseisude ja priisõidu-piletite kärpimise kavatsuste asjus selgituste saamiseks ja Keskühingu seisukohtade avaldamiseks. Selgus, et paljades ja koosseisudes raudteevalitsuse poolt muudatusi ei ole tehtud. Mis puutub aga priisõidu-piletitesse, siis on siin kavatsusel suuremad kärpimised. Nende kohta leiavad lugejad teisel artikli.

5. Varustuse kärpimise kohta esitati raudteevalitsusele uus märgukiri.

6. „Tallinna Raudteelaste Kodu“ esindajatekogusse valiti esindajaiks Keskühingu juhatuse koosolekul 16. sept. s. a. R. Einar, V. Kitt ja R. Nuuter. Kandidaatideks jäid R. Poobul ja J. Kruuse.

7. Keskühingu juhatusest surma läbi lahkunud A. Melenjuk'i asemele saadeti kontorijõudude k/ühingu poolt Joh. Idla.

8. Keskühingu juhatuse koosolekul 26. augustil s. a. võeti vastu Keskühingu liikmeks ülemaaline Raudtee Jaamaametnikkude kutseühing, mille esindajaks Keskühingu juhatuses on Voldemar Lambakahar.

Kriisiteooria, konjunktuurpoliitika ja ametnikkude huvid.

(Lõpp.)

MONETAARSEST MAJANDUSPOLIITIKAST KONJUNKTUURVABALE MAJANDUSPOLIITIKALE.

Viimases arenemise astmes — pärast maailmasõda — liitub monetaarne konjunktuurpoliitika püüetega, luua „konjunktuurivaba majanduselu“. Monetaarsete tegurite ülesandeks peetakse nüüd mitte üksi nõrgendada majandusliku ringkäigu loomulikke kõikumisi ja aidata võita depressiooni-hädasid, vaid eesmärk seatakse nüüd juba kõrgemale: majandust raha kaudu juhtida, „manipuleerida“; nagu kõlab terminus tehnikus. Selle vaate populaarsemaks esindajaks on Keynes. Tema peab kuldvaluuta ülearuseks, kuna kuldvaluutaüksuse väärtus vaevalt veel sõltuv on neist faktidest, mis määravad kulla kui metalli väärtuse. Tema arvates omandab valuutakuld oma väärtuse manipulatsioonide kaudu, teadlikkude või igatahes meelevaldsete korralduste kaudu raha- ja krediitpoliitika alal. Ja siit lähtudes seab ta ülesse teesi, et teatud valuuta alal, olgu see siis paber- või kuldvaluuta, ettevõetavate manipulatsioonide eesmärgiks peab olema konjunktuurivaba majanduse saavutamine. Niisuguse majanduse võimalikkust põhjendab Keynes väitega, „et kõikumised varade ringkäigus modernne ühiskondliku korra tösisemateks kui ka parendatavamateks majanduslikkudeks haigusteks on, et nad peamiselt meie krediidi- ja pangasüsteemi haigusteks on.“ See on ka õieti julgeim lõppjärelus, mis on tehtud monetaarsest konjunktuur-teooriast.

Ameerika Ühendriigid tegid 1927. a. katsed niisuguse valuutapoliitika kaudu juhitava konjunktuurpoliitikaga, ja elasid üle häbitava fiasko. Kuid tööliserakonna valitsuse poolt 1929. a. Londonis „panga-, finants- ja krediidiolude uurimiseks“ elukutsutud komitee aruanne 1931. a. (n. n. Mac Millan'i aruanne) sammub endiselt Keynes'i jälgedes. Ka tema arvab, et Suurbritannia „oma finants- kui ka poliitiliste ja sotsiaalsete korraldustega on jõudnud astmele, kus juhtimatule loomulikule evolutsiooni ajajärgule majanduselu peab järgnema teadliku ja otstarbekohase juhtimise ajajärk... Me seisame tänapäeval paratamatuse ees, ajada oma finantsdispositsioonides (— plaanides) ühiskondlikku poliitikat.“

Ükski muu asjaolu ei suuda tugevama alla kriipsutada monetaarsete konjunktuurpoliitiliste kavade ja arvamate mõju, kui viimati mainitu. Ennekuulmatu ulatusega kriisi ajal, mis tsiviliseeritud maailma on viinud kardetava kuristiku servale, soovivad tunnustatud panganduse ja majanduselu tundjad reguleerida maailmamajandust raha- ja hindade kaudu. Keynes avaldas vast hiljuti alles koguka teoreetilise õpetuse raha üle, mille lõpupeatükis ta erakordselt huvitavat kava arendab, kuidas vähendada neid hädaohutusi, mis valuutat ähvardavad kullaproduktiooni vähendamise tõttu. Peale selle peab ta vastumõju avaldama valuuta-kulla ebaõiglasele jagunemisele, mille tõttu 70% sellest metallist on kontsentreeritud Ameerika Ühendriikides, Prantsusmaal, Hollandis, Belgias ja Šveitsis ning lõpuks tahab Keynes ühe riikidevahelise (Überstaatliche) asutuse kaudu reguleerida kulla väärtust ja sellest järgneva hindade sta-

biliseerimise kaudu peale selle veel juhtida majandusprotsessi ja võita konjunktuurikõikumisi. Üksikasjaliselt pole võimalik seda Keynes'i ettepanekut siin käsitada. Kuid millised ülesanded Keynes annab tema poolt soovitatud rahvusvahelisele valuutapoliitikale, see olgu tema enese sõnadega edasi antud: „Konjunktuurisükkuse kõrvaldamise ülesanne peab meie riikidevahelise võimu esimeseks kohustuseks ja — terve maailma teaduse ja avaliku arvamise praeguse seisukorra juures —, raskemaks. võib olla liigagi raskeks probleemiks olema. Selle ülesande täitmisel peab ta vastavate keskpankadega koos töötama ja nende individuaalseid püüdeid toetama. Ilma nendeta võib ta vähe või üldse mitte midagi teha ja kui palju ta ühes nendega teha suudab, oleneb ära nende ühisest arusaamisest ja koostöö vaimust.“

Nendes Keynes'i sõnades on juba kirjeldatud selle ülesande raskused, mida ta toetab. Kes suudaks aga maailma praeguse majandusliku ja poliitilise seisukorra juures omada lootusi ühe ettevõtte õnnestumiseks, mis tagajärjekalt ainult siis võib läbi viidud saada, kui kõigi kultuur-rahvaste rahvusvaheline solidariteet suudab ära võita rahvusliku egoismi, mille tegudest iga uus päev meile uusi näiteid toob, mis meid täidavad kurbuse ja kahtlusega, kas suudab Keynes'i projekt leida küllalt vastutulelikku arendamist? Teisest küljest aga tõendab Keynes'i julge plaan ka monetaarsete konjunktuurpoliitiliste veendumuste jõudu, mis ei lase end oma põhimõtetelises arusaamisest kõigutada praegusest ülemaailmisest majanduskriisist.

TARVITAMINE JA MAJANDUS-PROTSESS.

Majanduskriis tabab ametnikku, kui küsimus ülesse seada tema individuaalse eraelu seisukohalt, kõigepealt *palgasaajana ja tarvitajana*. Hädamääruste lapidaarsed (lühidad) palgakärpimise korraldused tuletavad talle meele tema saatuse sõituvust maailmamajandusliku ringvooluga. Konjunktuuri-uurimise instituti arutuste kohaselt on saksa majanduse „palgafond“, millest ka ametnike palgad maksetakse, 52 miljardilt 1930. aastal langenud 23 miljardile 1932. a. Siit rutatakse kohe järeldama: kui õnnestub valuutapoliitiliste korralduste kaudu „palgafondi“ uuesti täita, siis tõusevad ka ametnike sissetulekud! Need asjaolud selgitavad ka, miks raha- ja valuutaküsimused paljudele ametnikkudele tugevat külgetõmbejõudu avaldavad ja ametnike hulgas endile toetajaid leiavad igaliigilised ja -kraadilised „rahareformeerijad“ alates devalvatsiooni ja kaksikvaluuta pooldajast kuni „vabaraaha“ teooriateni. Need mõtlemõlgutused haige majanduse tervendamiseks valuuta eksperimentide kaudu on küll „monetaarse konjunktuuriteooria“ äärmiseks nähtuseks. See on juba peaaegu majanduspoliitika äravahetamine valuutareformiga. Majanduslikult tähelepanuväärilisel monetaarsel konjunktuurpoliitikal pole mingit tegemist arvurikaste rahareformeerijate naiivsete kujutlustega ja ta on kaugel sellest, et kindla valuuta kõigutamisega püüda edendada majanduse tervendamisprotsessi. Niipalju kui meil monetaarse konjunktuuriteooria piirkon-

TEADAANNE.

Riigi-omavalitsuse teenijate kesklüüdu juhatus on võtnud

vann. adv. abi

Johannes Kallman'i

kesklüüdu juriskonsuldiks.

Kõigile kesklüüduga liitunud organisatsioonide liikmetele on juriidiline nõuanne tasuta ja palvekirjad ning kohtus esinemine alandatud honoraariga.

Kõnetunnid iga päev kella 9—10 ja 4—6.

Suur Karja tän. 4—13. Telefon 465-10.

Ettenäidata oma ühingu liikmekaart.

KESKLÜÜDU JUHATUS.

nas on tegemist seda liiki ettepanekutega, on meil tegu scharlatanismiga, mitte aga majandusteadusega.

Kindlasti on raha- ja krediidimajanduslikel korraldustel *tunduv mõju* majandusprotsessile. Üksikuid konjunktuuriastmeid võib sellest küljest väga tunduvalt mõjutada. Seni kui monetaarne konjunktuurpoliitika seda rõhutada tahab, on ta õige; tahab ta aga ainult seda tõendada, siis murrab ta sisse lahtistest udest, sest nende tõsiasjade vastu pole keegi vaieldud. Tähtis on ainult, et raha- ja krediidipoolsest küljest ette võetavad konjunktuurpoliitilised korraldused sünniks *õigel ajal, õigel kohal ja õigel määral*: s. t. et nad oleksid loogilises kokkukõlas üldise majandusliku arengu suunaga, tempoga ja mõttega. Vastuvõetavusi leiab monetaarne konjunktuurteooria alles siis, kui ta esineb nõudmisega, et raha- ja krediidivahetused tunnustataks majanduskriiside *ainukesteks* põhjusteks ja ainukesteks tagajärjekasteks abinõudeks kriisipõhjuste vastu. Primaarse kriisipõhjuste võivad ju mõnikord monetaarselt tingitud olla. Siis on aga tegemist kriisidega, mis ainult üksikuid majanduselu alasi haaravad ja vähem rasked on kui selline universaalne kriis kui praegune, mis oma ulatuse ja jõuga kõiki oma eelkäijaid kaugelt ületab ja valitsevat majandussüsteemi sellisel kõigutab, et ennenägemata viisil kaob usk tema otstarbekohasusse. Selle olukorra primaarsed põhjused on väga mitmed laadi: osalt poliitiliselt, osalt majanduslikult tingitud. Tõenäoliselt on aga majanduslikkude kriisifaktorite hulgas tähtsaimaks individualistliku kapitalismi, sel kujul, nagu ta 1890. aastani määras kapitalivõimu, ettevõtlikkust ja vastust majanduslikus elus, muutumine ülemaltähtendatud finants-kapitalismiks. Nüüd sünnivad *monopolid*, mis kõrvaldavad hindade kujunemisprotsessi kui kriisi puhul tervendava teguri. Kapitali kujunemine reguleerib majandusprotsessi hoopis vähemal määral kui varemalt. Ikka kaalukamad *kindlad kapitalid* suurja mammut-ettevõtteid teevad kohandamise konjunktuuri nõudele endiste ajajärgudega võrreldes ikka raskemini lahendatavaks ülesandeks. Ohjendamatut *ratsionaliseerimist* vähendab inimliku produktioonifaktori tähtsust tööprotsessis. Lõppeks puudub *üksikettevõtja*, kes oma isikliku naha turule toob, tagasihoidev mõju: härra peadirektor, tänapäeva tõeline valitseja majanduselus, ei riskeri mitte kogu oma varandusega, oma perekonna eksistentsiga, traditsiooniga, mis nimega, nagu Krupp, seotud on! Kõik see on — oma mõju poolest sõja ja teiste väljaspool majandust seisvate nähtuste kaudu kõvendatult — välja viinud sellise segaduseni, mis on ühel ja samal ajal üleproduktioon ja alatarvitus, kapitali eksisihitus ja kapitaliülekküllus, tööpuuduse viletsus ja müümata varad, seisamaäänud tootmisettevõtteid ja seisak minemis, täiskuhjunud krediiditunud ja tungiv, otse põlev, nõudmine krediidi järele; lühidalt: täielikku *anarhiat tähendab*, mille põhjuseid kõige pealt tuleb otsida *varade valmistuses* ja alles teises järjekorras sõltuvusist raha ja krediiditurul.

Käesolevaga ei taheta anda retsepti kriisi võitmiseks. See arutelu tahab ainult kätte näidata raha- ja krediidiküsimuste neile kuuluvat kohta kriisipõhjuste reas ja sellega vastu astuda eksiarvamusele, nagu oleks kriisi võitmiseks küllalt otsusest, asuda vastutulelikule raha- ja krediidipoliitika teele. Hävitatud

majanduslik ringvool peab *tarvitamise* poolt küljest ülesse chitatud ja mõistusepärastel korraldatud saama. See on punkt, milles kõige selgemini avaldub sõltuvus ametnikkude majanduslikkude huvide ja majanduskriisi vahel. *Siseturg on kõige tähtsam turg*. Selle tugevamaks muutmine ei ole aga saavutatav ainult üksi raha- ja krediidikorraldustega, vaid ainult mitmesuguste majanduslikkude ja sotsiaalsete korralduste kombinatsiooniga, mis aga majanduslikul õitseajal kahjuks alahindamist leidnud ja nüüd, kriisi haripunktil, takistuste ees seisavad, mis selle mõjuva kriisiteraapilise abinõu tarvitamise võimalusi piiravad. See ei

või aga ametnikkonnale olla põhjuseks, loobuda põhimõttest ja järgneda monetarsetele rotipüüdjatele. Toetugugi nad Marksile, Rodbertusele, Adolf Wagnerile, Brentanole ja paljudele teistele majandusteoreetikutele, ametnikkudele otsustav, nende tarvitaja-huvidest dikteeritud seisukoht on ja jääb selleks, mille Marks järgmiselt formuleeris: „*Kõikide kriiside viimaseks põhjuseks (algpõhjusteks; tõlk.) on alati laialiste masside vaesus ja tarvitamisvõime kokkukuivamine* samal ajal, kui kapitalistlik produktioon püüab produktioonijõude nii arendada, nagu oleks ainult ühiskonna absoluutne tarvitamine nende piiriks.“

I. T. F-i kongress Prahis

7.—13. VIII 1932. a.)*

Esimese küsimuse — I. T. F-i põhikirja muutmine selles mõttes, et edaspidi peetakse kongresse mitte iga 2., vaid 3. aasta tagant — oli nõukogu ise võtnud päevakorda. Ettepanek võeti ilma vaie-lusteta vastu.

Liikmemaksu suurendamise küsimus oli võetud päevakorda terve rea Skandinaavia organisatsioonide nõudmisel. Nende poolt pandi ette tõsta liikmemaks I. T. F.-ile niivõrt, et oleks võimalik moodustada I. T. F.-i juures küllaldane võitlusfond. Praegune liikmemaks on 12 Eesti senti iga liikme pealt aastas. Skandinaavia organisatsioonide ettepaneku järele oleks see pidanud tõusma vähemalt kolmekordseks.

Läbirääkimistel toonitati, et see ettepanek ei ole mitte uus ja kuigi erilise võitlusfondi loomist tuleb väga soovitavaks pidada, ometigi ei ole praegu võimalik igalpool viia läbi liikmemaksu kõrgendamist. Kui resolutsioon võetakse vastu, siis peavad nii mitme maa organisatsioonid I. T. F.-ist eemale jääma.

Neid motive arvesse võttes tegi nõukogu ettepaneku moodustada eriline komisjon, kes küsimust igakülgselt uuriks ja tulemused järgmisele kongressile esitaks. Komisjoni peaks kuuluma 3 Skandinaavia esindajat. See ettepanek võeti vastu.

Pikemaid vaieldusi kutsus esile Inglise raudteelaste ühingu ettepanek kutsuda vene raudteelasi ühinema I. T. F.-iga. Ettepaneku tegijad toonitasid proletariaadi ühise fronti loomise vajadust, eriti praegu, kus kapitalismi pealetung fašismi näol on ikka ähvardavamaks muutumas.

Sõnavõtmistes ei räägitud vastu ühise fronti loomise vajadusele, kuid toodi ette kujukaid näiteid minevikust selle kohta, et kõik ühise fronti loomise katsed on nurjunud venelaste süü läbi. Neil olevat vaid üks eesmärk — vaba ametiühingute lõhkumine ja senikaua kui nad sellest eesmärgist ei loobu, ei või olla juttu ühinemisest. Ühe suurema organisatsiooni esindaja tähendas, et meie ei ole mitte vene tööliste vastased, vaid meie oleme nende vastu, kes meie organisatsioonid lõhuvad.

Ka oli I. T. F.-i nõukogu ettepaneku vastu, toonitades, et Stokholmi kongressi otsuse kohaselt kõigi maade transporttöölise organisatsioonidel on täielik võimalus liituda I. T. F.-iga kui nad tunnistavad I. T. F.-i poolt oma tegevuse aluseks võetud põhimõtteid.

Hääletamisel ettepanek sai ainult 9

*) Kongressi kirjelduse algus — v. „Side“ nr. 7/8.

delegaadi häält poolt, kuna mõnede delegaatide erapooletuks jäämisel kõik teised vastu hääletasid.

Samuti võeti elavalt sõna Tšehhoslovakkia jõuvankrite (autojuhtide) ühingu ettepaneku puhul — saata delegatsioon Venemaale vene olude uurimiseks ja sidemete loomiseks vene raudteelastega. Toodi ette, et niikui kogemused on näidanud, ei ole mingisugust võimalust vabalt uurida vene olusid, vaid peab sellega leppima, mis vene võimuheld heaks arvavad näidata ja millega nad tutvuneda lubavad. Seepärast kujuneb delegatsiooni reis Venemaale harilikuks turistide reisuks, millel ei või olla mingisugust tähtsust vene olude põhjaliku tundmaõppimise mõttes. Tuleks delegatsiooni saatmisest loobuda.

Nimelisel delegaatide hääletamisel ettepanek sai poolt 703.049 ja vastu 1.306.581 organ. üksikliikme häält, seega likutatud tagasi.

Üldse peab tähendama, et sõnavõtmistel eelpooltähendatud ettepanekute puhul tuli ilmsiks üldine kommunistidevastane meeleolu. Teravalt mõisteti hukka nende lõhkumispoliitika, mille tagajärjel tööliseorganisatsioonid on muutunud nõrgemaks ja on saanud võimalikuks fašismi võidukäik. Võib kindlasti ütelda, et senikaua kui kommunistid ei loobu oma lõhkumispoliitikast, ei ole mingisuguseid väljavaateid ühinemise ettepanekute läbiviimiseks, ükskõik kust poolt need ettepanekud ka ei tuleks.

Küsimus I. T. F.-i harubüroo asukoha kohta Lõuna-Ameerikas jäeti Lõuna-Ameerika organisatsioonide otsustada.

Selle järele tuli arutusele reparatsioonimaksude ja sõjavõlgade kustutamise küsimus. Selle ettepaneku tegid Saksa raudteelased. Ettepaneku tegijad kirjeldasid praegust Saksa sisemist olukorda, näidates ära kui võrt rängasti Saksa töölisklass on pidanud kannatama reparatsioonimaksude ja sõjavõlgade tasumise pärast. Olukord on muutunud sarnaseks, et Saksamaa ei suuda enam täita omi kohustusi. Pealegi on nüüd kõigile selge, et hiiglamaksud ja nendega seotud kapitalide ümberkirjutused on suurel määral aidanud kaasa üldise majanduskriisi süvenemisele ja tööpuuduse suurenemisele. Kõik see loob sarnase rahutu meeleolu ja pineva õhkkonna, mis muutub hädaohuks üldisele rahule.*

Ei ole kahtlust selles, et majanduskriisist ülesaamise üheks eelduseks on reparatsioonimaksude ja sõjavõlgade kustutamine. Seepärast peab ka kongress selles küsimuses kindla ja selge seisukoha võtma.

Belgia raudteelaste esindajad arvasid,

et küsimus kuulub Rahvusvahelise Ame-
tüühingute Liidu kompetentsi, kuid igal
juhtumil nemad ei ole reparatsioonimak-
sude ja sõjavõlgade kustutamise vastu.

Pärast seda kui veel oli võetud sõna
inglaste ja sakslaste poolt, võeti Saksa
raudteelaste ettepanek ühelhäälel vastu.
Tšehhoslovakkia jõuvankrite (autojuh-
tide) ühingu nõudmisel oli võetud päeva-
korda ühtsusühingute (Einheitsverband)
loomise küsimus. Soovitati I. T. F.-ile
rohkem pöörata sellele tähelepanu, et
igalpool kõik transporttöölised ja -teeni-
jad oleksid organiseeritud ühte ühin-
gusse. Belgased omapoolest nõudsid, et
I. T. F. selles suunas astutud sammude
kohta esineks aruandega järgmisel kon-
gressil, kus siis võiks tulla kõne alla
nende organisatsioonide väljaheitmise
I. T. F.-ist, kes ei soovi liituda ühiseks
organisatsiooniks teiste oma maa trans-
porttöölise organisatsiooniga.

Sõnavõtmisel sel puhul toonitati, et
I. T. F. on ühtsusühingute loomise suu-
nas küllalt aktiivsust üles näidanud,
kuid ühtsusühingute loomine ei ole mitte
nii kergesti läbiviidav kui seda arva-
takse. I. T. F. ei saa seda seal läbi
viia, kus olud selleks soodsad ei ole. Siin
peavad kohalikud organisatsioonid ise
rohkem aktiivsust üles näitama. Pärast
rohkete sõnavõttude tegid inglased ettepane-
ku minna edasi päevakorras, mis ka vas-
tu võeti.

Tööpuuduse vastu võitlemise suunas
otsustati nõuda 40-tunnilist töönädalat
ilna palkade vähendamiseta. Ühtlasi aga
toonitab kongress vajadust minna üle
praeguselt kaotiliselt majandamise süs-
teemilt plaanikindlale majandamisele.

Fašismi, sõja ja reaktiooni vastu
võitlemise ja sõja puhul üldstreigi välja-
kuulutamise kohta võeti vastu kokku-
võetult järgmised resolutsioonid.

Kongress protesteerib töölisklassi ta-
gakiusamiste vastu ja reaktiooniliste
valitsuste püüete vastu hävitada suure
vaevaga kättevõidetud õigused.

Kongress juhib kõikide organisatsioo-
nide tähelepanu fašismi hädaohule. Kuigi
fašism seni ei ole suutnud saavutada
võitu töölisklassi üle ja kuigi isegi Ita-
lias on jälle tekkinud organisatsioonid,
kes liitunud I. T. F.-iga, peab I. T. F.
ühes Rahvusvahelise Ametiühingute Liid-
duga kõige energilisemalt jätkama töö-
lisklassi organiseerimise ühiseks rindeks
fašismi ja reaktiooni vastu. Ühtlasi pro-
testeerib kongress kõige teravamalt selle
vastu, et Poola valitsuse poolt ei antud
omamaa transporttöölise ühingu esin-
dajatele välispasse sõiduks Prahast peeta-
vale I. T. F.-i kongressile. Kongress töö-
tab, et I. T. F. enne rahule ei jää, kui
Poola töölisklass oma vabadused jälle ta-
gasi saab.

Kongress konstateerib, et sõja häda-
oht alata kasvab ja et kodanlisest riig-
imeestest ja diplomaatidest koosnevad
desarmeerimise konverentsid mingisugu-
seid tulemusi ei anna. Ainult rahvusva-
heline klassitaadlik proletariaat võib ül-
dise rahu kindlustajaks olla. Seepärast
kongress tuleb meele endiseid otsuseid
sõja vastu võitlemiseks tarvitusele võeta-
vate abinõude kohta ja ühineb Roomas
ja Haagis vastuvõetud resolutsioonidega
üldise streigi väljakuulutamise kohta sõja
lahtipuhkemisel. Kongress tervitab Ar-
gentiina raudteelaste otsust mitte lasta
läbi sõjariistu ja laskemoona Boliiviast
ja Paraguaysse ja paneb ette kõigi teiste
maade raudteelaste organisatsioonide
analoogiliselt talitada sõja puhul.

Erialaliste küsimuste igakülgses aru-
tamiseks peeti raudteelaste, meremeeste,

autojuhtide, trammiteenijate ja sadama-
töölise erikonverentsi. Raudteelaste kon-
verentsil tulid arutamisele eksploatat-
siooni, töömeetodite, raudteelaste õigus-
liku korra kindlustamise ja eraraudtee-
seltside poolt ebaõigete bilansside avalda-
mise küsimused.

Eksploatatsiooni ja töömeetodite küsi-
muse kohta refereeris Saksa raudteelaste
esindaja Blass. Fikemas ettekandes ta
näitas ära kuidas Saksa raudteedel tea-
duslike uurimuste alusel kogu eksploatat-
sioon ja töömeetodid on hoopis teiseks
muutunud kui nad seda olid alles mõned
aastad tagasi. Kuid kõik on sihitud elav-
tööjõu vähendamisele, teenijate ja tööliste
äärmisele väljakurnamisele, sissetule-
kute suurendamisele teenijate ja tööliste
olukorra halvendamise arvel. Mis täna
sünnib Saksa raudteel, sellest kindlasti
lejab tulevikus palju käsitlust ka teiste
maade raudteedel. *Seepärast tuleb juba
nüüd rahvusvaheliselt astuda vastu iga-
sugustele ratsionaliseerimise võtetele,
millede tagajärjek on teenijate ja töö-
liste kurnamine, nende olukorra halven-
damine. I. T. F. peab koguma materjali
selle küsimuse kohta ja valgustama olu-
korda Genfis Rahvusvahelise Töövür-
oes.*

Konverents ühines Saksa raudteelaste
ettepanekuga.

Teine küsimus puudutas ajutisi teeni-
jaid. On selgunud, et mõne maa raud-
teedel peetakse aastate viisi teenijaid
ajutiste tööjõudena ilma koosseisu sis-
sevõtmata ja siis vallandatakse, kusjuu-
res neid mitte millegagi ei kindlustata.
I. T. F.-ile teatakse ülesandeks viia läbi
rahvusvahelises ulatuses põhimõte, et iga
ajutine tööjõud, pärast teatavat aega
kestnud teenistust, vallandamise puhul
saab teatava kindlustuse ja et iga ajuti-
ne tööjõud peab pärast kaks aastat kest-
nud teenistust võetama koosseisu.

Argentiina raudteelaste ühingu esinda-
ja tõi ette, et tema maa raudteeselts
koostab ebaõigeid bilansse, neid avaldab
ja loeb sellesli viisil teenijate olu-
korra halvendamiseks ja teenijate mas-
siliseks vallandamiseks. Bilanssides pei-
detakse kasud ja aastaaruanded seatakse
kokku kõige mustemates värvides. Ta
lubab anda I. T. F.-ile dokumentaalseid
tõendusid oma ettekande kohta ja avaldab
soovi, et I. T. F. juhiks organisatsioo-
nide tähelepanu sellele nähtele ja toetaks
võitlust sarnaste võltsimiste vastu. Soo-
viavaldusega ühinetakse.

Merimeeste konverentsil võeti vastu
resolutsioon, milles toonitati, et laeva-
omanikud ei ole suutnud ei rahvuslikus
ega rahvusvahelises ulatuses laevasõitu
niivõrt korraldada, et oleks hoitud ära
see raske seisukord, mis valitseb praegu
laevasõidus. Laevaomanikud püüavad
lõigata kasusid, veeretades kogu kriisi
raskused merimeeste õlgadele. Järjest
vähendatakse palku, üldse surutakse alla
merimeeste elustandard. Merimeestele ei
võimaldata mingisugust kaasarääkimise
õigust laevasõidu korraldamises. Seda
arvesse võttes kongress kutsub ülesse
kõiki I. T. F.-i koondunud organisatsioo-
ne ühiselt lööma tagasi laevaomanike

pealetungid merimeeste elustandardile.
Ühtlasi otsustatakse moodustada meri-
meestest ja sadamatöölisist eriline kom-
missjon, kes selgitaks olukorda, võtaks
kindlad seisukohad ja kaaluks missuguseid
abinõusid tuleks tarvitada laeva-
omanike pealetungide tagasilöömiseks.

Samuti teatakse kõigile organisatsioo-
nele ülesandeks esitada I. T. F.-ile lae-
vade meeskondade arvilise suuruse nor-
mide (Bemannungsskala) ettepanekud,
võttes arvesse oma maa laevasõidu ise-
äraldusi.

Sadamatöölise erikonverentsil tooni-
tati nende andmete tähtsust, mis kogutud
I. T. F.-i poolt mitmesuguste maade sad-
amatöölise töö- ja palgatingimuste
kohta. Peeti soovitavaks, et I. T. F.
neid veel täiendaks, süstematiseeriks, ära
trükkiks ja laseks brošüüri näol organi-
satsioonile kätte saata.

Siis olid veel arutusel tööaja ja sada-
matöölisesse puutuvate konventsioonide
ratifitseerimise küsimused.

Trammiteenijate erikonverentsil aru-
tati peamiselt trammiteenijate kutsehain-
guste küsimust. Jõuti otsusele, et nende
hulka tuleb arvata järgmisel haigusel:

1. Kutsega seotud ametikohuste täit-
misel saadud kõhu- ja sooltehaigused.

2. Jooksva.

3. Lampjalg ja tõmbsoonte laienemine.

4. Kutsega seotud ametikohuste täit-
misel saadud erkude haigused.

Neid haigusi tuleb käsitada võrdselt
õnnetujuhtumite tagajärjel saadud hai-
gustega.

Autojuhtide erikonverentsil nõuti, et
rahvusvaheliselt määrataks kindlaks
autojuhtide maksimaalne tööaeg välja-
maa sõitudel ja et kaugemaa sõidu veo-
autodel oleks tingimata kaks autojuhti.
Peale selle toonitati väljamaal ametiko-
huste täitmisel viibivale autojuhtidele
abiandmise kohta käiva konventsiooni ra-
tifitseerimise vajadust kõikide I. T. F.-iga
liitunud organisatsioonide poolt.

Lõpuks võeti ette nõukogu ja täide-
saatva komitee valimised. Nõukogusse
valiti Cramp ja Bevin (Inglismaa), Ru-
dolph ja Jochade (Saksamaa), Mahl-
mann (Hollandi ja Belgia), Jarrigion
(Prantsusmaa ja Luksemburg), Sardelli
(Itaalia), Gomez (Hispaania ja Lõuna-
Ameerika), Issaef (Balkani maad),
Maxamin (Poola ja Piiririigid), König
(Austria, Ungari ja Šveits), Hamada
(Jaapan), Brodecky (Tšehhoslovakkia ja
Rumeenia). India organisatsioonide esi-
ndajale jäi koht vabaks.

Täidesaatvasse komiteesse valiti Cramp,
Rudolph, Mahlmann, Sindley, Jarrigion,
König ja Fimmen.

Peasekretäriks valiti Fimmen ja ase-
täitjaks Nathans.

Järgmine kongress otsustati pidada ära
Madridis.

Seega oli kongressi päevakord läbi.
Juhataja tänas Tšehhoslovakkia trans-
porttöölise organisatsiooni külalislahke
vastuvõtu eest ja nõukogust lahkunud
kolleegide Döring'i ja Bidegaray't I. T. F.-i
kasuks tehud töö eest.

Kongress lõppes Internatsionaali laul-
misega.

Uuendage „Side“ tellimisi

Kuni aasta lõpuni maksab „Side“ ainult 50 s.

Kõik palgateenijad ühiselt võitlusse palkade kärpimise vastu.

Et riigiteenijate ridades valitseb kindel tahe kõigi abinõudega lüüa tagasi palkade kärpimise katsed — seda tõendab see meeleolu, mis avaldub igalpool rohkearvulistel riigiteenijate koosolekutel. Seda tõendab ka riigiteenijate organisatsioonide üksikliikmete enneolematu arvuline kasv. Palju keskmisi, isegi kõrgemaid ametnikke, kes seni seisnud eemal organisatsioonidest, astuvad nüüd organisatsioonide liikmeks ja võtavad osa koosolekuteist. Ühine häädaht on aratanud riigiteenijate peres võimsa ühistunde. Samuti kasvab kindel võitlustahe. Kusagil ei ole kalduvust ükskõiksusse. Igalpool on elevus, julge lootus oma organisatsioonide jõusse. Need ringkonnad, kes arvavad, et riigiteenijatel võib igasugust ohvrit nõuda, et nad kõik kriisiraskused sõnalausumata oma õlgadele võtavad ja et on võimalik piiratud palkade vähendamist läbi viia, eksiivad rängasti. Nad ärge unustagu, et riigiteenijad täites alati riigituult oma ametikohuseid, tahavad ja oskavad ka kõige raskematel aegadel organiseeritult kaitsta oma huve, kooskõlastades neid riigi ja kogu rahva huvidega. Nad ärge unustagu, et vaatamata kõigile pettumustele, kõigile väga mitmesugustele raskustele, võimas ühisvõime riigiteenijate ridades elavaks jääb ja ikka sügavamale juured ajab. Veel rohkem: riigiteenijad on juba jõudnud selgele arusaamisele, et nad on üks lah-

tamatu osa üldisest palgateenijate perest ja et pealetungide edukas tagasilöömine on mõeldav ainult kõigi palgateenijate ühise väerinnaga, mis ehitatud ülesse kõikumata ühistunde alasel. Seda väerinda ehitama on juba asunudki riigiteenijate organisatsioonid. On loodud ühine palgavõitluse aktsioonitoimikond, kuhu kuuluvad niihästi riigiteenijate kui ka erettevõtete ja asutiste teenijate organisatsioonide esindajad. Riigiteenijad on teadlikud neis raskustes, mis seisavad ees aktsioonitoimikonnal oma suure ja raske ülesande täitmisel — ühise teovõimsa palgateenijate väerinna loomisel — aga riigiteenijad usuvad kindlasti, et toimikond neist raskustest üle saab ja et kõik palgateenijad on valmis selleks vajalike ohvreid tooma. Toimikond ei taotle mingisuguseid poliitilisi sihte. Tema eesmärk on moodustada palgateenijate organisatsioonidest jõudu, mille abil palgateenijad suudavad oma elulisi huve kaitsta.

Riigiteenijad, rasked ajad ei ole veel kaugelki mööda. Ei ole kahtlust, et meil seisavad veel ees raskemad võitluspäevad kui praegu. Sellepärast on meie kõikide kohus koonduda oma organisatsioonidesse ja kujundada jõudu, mida otsustavatel momentidel võiks vaekausile panna. Ainult ühise organiseeritud jõuga suudame lüüa tagasi kõik pealetungid.

Raudteelaste priisõidupiletite kärpimise kavatsused.

Nii uskmata kui see ka ei kõlaks, on ometigi jälle kisuatud päevakorraale priisõidupiletite küsimus. On kavatsus kärpida teenijaile antavate priisõidupiletite arvu umbes 50% võrra, tõsta 2 klassi pileti saamist õigustavat palganormi, võtta hoopis ära organisatsioonidelt priisõidupiletite saamise õigus ja n. e. Kust see kavatsus on saanud alguse — ei ole selge. Ametlikult poolt antakse mõista, et asja algataja olevat vabariigi valitsus eesotsas riigivanemaga. Teiseltpoolt aga tõendatakse, et küsimuse ülesetõstjad kuuluvad Teedeministeeriumi valdkonda. Nii ehk teisiti, küsimus on igatahes liikumas kõige põhjalikumalt kärpimise kavatsuse suunas.

Mispärast siis tahetakse kärpimisi ette võtta?

Sellele küsimusele vastati raudteevalitsuses ja Teedeministeeriumis, kuhu pööras Keskühing selgituste saamiseks, et priisõidupiletite andmisega olevat liiga kaugele mindud s. o. liiga palju olevat priisõidupiletite saajaid ja liiga palju antavat priisõidupiletiteid. Eriti torkavat see teravasti silma sõitmisel puhul teises klassis. Pealegi lubavat enesele priisõidupiletitega sõitjad — eriti raudteevalitsuse ja eksploatatsiooni ameti alla kuuluvad ametnikud, kellel kasutada aasta priisõidupiletid, — arusaamatusti ja nurinat esilekutsuvat talitusviisi: tihti võtvat nad eneste alla terved kupeed, sõites paari-kolmekesti ehk oma abikaasade, kuna maksuliste sõidupiletitega sõitjad peavad seisma koridoris. Samuti tulevat ette juhtumeid, kus raudteelaste perekonna-

liikmed mittepuhtalt riidetult sõidavad teises klassis, vedades kaasas piimaplaskusid, marjakorve, kotte kurkidega ja n. e.! See kõik arvatavat maksuliste piletitega sõitva publiku rahulolematust ja nüüd siis tahetavat eelpoolloetud väärnähused kõrvaldada. Nii ametlikult poolt.

Keskühingu esindajad omaltpoolt juhtisid tähelepanu sellele, et priisõidupiletiteid ei anta mitte ükski raudteelasile vaid õige oltralt ka väljaspool raudteed seivate asutiste ametnikele ja nende perekonnaliikmetele, samuti era organisatsioonidele — nimelisi ja nimeta priisõidupiletiteid. (Vaata „Side“ nr. 10 — 1931. a.). Järjekult kõik priisõidupiletitega sõitjad ei ole mitte tingimata raudteelased, eriti just seda tuleb silmas pidada teises klassis priisõidupiletitega sõitjate suhtes. Samuti ei võiks üksikuid arva ette tulevaid väärnähet juhtumeid üldistada ja nende pärast hakata kohe tegema kitsendusi kogu raudteelaste perele. Väärnähet süüdlasi tuleks kindlama käega korrale kutsuda. Mis puutub aga organisatsioonidelt priisõidupiletite saamise õiguse äravõtmisse, siis on see otse vaenukinda viskamine teenijaskonnale. Sellega tahetakse pidurdada raudteelaste organiseerimise tööd. Arusaadav, et raudteelased kunagi ei lepi sellega ja jätkavad võitlust niikaua kui jälle tagasi saavad priisõidupiletite saamise õiguse. Kärpimise tulemusena oleks siin ainult see, et priisõidupiletite küsimus seisaks alati koosolekute ja kongresside päevakorras, tekitades ärevat meeleolu. Kõigis kultuurriikides antakse raudteelaste organisatsioonidele

priisõidupiletiteid ja oleks enam kui veider kui võetakse see õigus Eesti demokraatliku vabariigi raudteelaste organisatsioonidelt.

Niihästi raudteevalitsuses kui Teedeministeeriumis lubati arvestada Keskühingu seisukohtadega, kuid teatavad kärpimised olevat möödapääsematud.

Meile näib siiski, et praegu kus õhk-kond juba niikuiini äärmiselt pinev, ei oleks pidanud seda küsimust jälle esile tooma. Kavatsatavate kärpimistega ei kergendata meie majandusele raskusi ega hoita krooni kurssi, küll aga häiritakse asjata teenijaskonna töö meeleolu. Viimane on juba ilma selletagi igapäev tuleproovi.

Provints elustub.

Rongiteenijate Kutsühingu Tapa osakond, mis rajati 1930. a. Tapale rongiteenijate reservi asutamisel, avaldas oma alg- ja sellele järgneval aastal õige vilgast tegevust. Nii soetati endale koos Veduriteenijate kutsühingu osakonnaga kohalike olude kohaselt võrdlemisi avar ruum koosviibimisteks, esineti tagajärjekalt administratsiooni ees teenijate puhkuse korraldamise ja muudes küsimustes. Puht kutsühingulise ala kõrval tegeles osakonna juures oma näitetrupp ja spordiring. Viimasel ajal aga, pärast osakonna juhatuse senise esimehe J. Ekstein'i ümberpaigutamist Tartu ja mõne teise juhatuse liikme andumist eriharrastusile, oli endist elujõulist ning teotähtelist organisatsiooni ähvardamas varjusurm. Et seda mitte lasta sündida, võeti teadlikkumate liikmete poolt asi käsile ja vaibunud tegevuse elustamiseks peeti 4. sept. s. a. osakonna üldkoosolek, millest võttis osa ka Keskühingu juhatuse esimees J. Rukki, kes seks puhuks oli sõitnud kohale. Koosolekut juhatas R. Kadak, protokolliis P. Braun. Keskühingu juhatuse esimees J. Rukki tutvustas koosolejaid Keskühingu juhatuse tegevusega, edasi peatus silmapilgu tähtsama küsimuse — palgakärpimise kavatsuse — ja viimase vältimiseks ette võetud kõigi palgateenijate organisatsioonide ühise aktsiooni seniste tulemuste ning edaspidiste ürituste juures. Seoses sellega rõhutas eriti kohapealsete organisatsioonide tähtsust, kes vastavalt oma organiseerimise tasemele on õieti pandiks keskorganisatsioonide tegevuse edukusele.

Pärast osakonna siseellu puutuvate küsimuste arutamist ja aruannete kinnitamist toimus osakonna juhatuse uendamise, kuhu valiti: Robert Kadak (esimees), Herbert Hummel, Johannes Järveld, Jakob Aruk ja Oskar Raudsep. Revisjonikomisjoni valiti Johannes Mõim, Robert Talts ja Peeter Männik.

Läbirääkimistel pooldati üksmeelselt kilomeeterrahade süsteemi kaotamist ja selle arvel põhipalkade ümberkorraldamist, millises suunas juba Keskühingu eestvõtel vastava ala teenijate kutsühingute poolt samme astutud.

Lahkudes koosolekult töötati endisest suurema energiaga asuda uute liikmete verbimise ja osakonna ülesehitamise tööle, olles teadlikud selles, et oma olukorda kaitsta ning parandada ollakse suutlikud vaid organiseeritult jõul. Sr.